

MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI

BKA-I-0912-10/16/14

UNP: 170516-01100

Warszawa, 16 maja 2017 r.

Pan

Przemysław Banasik

Prezes Sądu Okręgowego

w Gdańsku

Pan

Zbigniew Lewandowski

Dyrektor Sądu Okręgowego

w Gdańsku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. INFORMACJE O KONTROLI

Jednostka kontrolowana: Sąd Okręgowy w Gdańsku, ul. Nowe Ogrody 30/34, 80-803 Gdańsk, (dalej: SO Gdańsk).

Kontrolerzy Biura Kontroli i Audytu Wewnętrznego: Anna Pudzianowska, starszy specjalista, Marcin Lewczuk, główny specjalista, (dalej: kontrolerzy) działający na podstawie upoważnień nr 35/2016 i nr 36/2016 wydanych 4 sierpnia 2016 r. przez Zbigniewa Ziobro, Ministra Sprawiedliwości

Przeprowadzenie kontroli zostało zlecone przez Patryka Jakiego, Sekretarza Stanu, w związku z licznymi skargami złożonymi przez pracowników poszczególnych sądów apelacji gdańskiej, w tym skargą dot. SO Gdańsk z 27 kwietnia 2016 r.

Zakres kontroli: sposób rozdysponowania w apelacji gdańskiej środków przeznaczonych w ustawie budżetowej na 2016 r. na podwyższenie wynagrodzeń asystentów sędziów, urzędników i innych pracowników sądów.

Termin kontroli: 8 - 12 sierpnia 2016 r.

Okres objęty kontrolą: lata 2015 r. (w zakresie planowania wydatków na rok 2016) – 2016 r.

Tryb przeprowadzenia kontroli: zwykły.

[akta kontroli str. 2-10]

II. USTALENIA WSTĘPNE

W okresie objętym kontrolą oraz obecnie:

- Prezesem SO Gdańsk był sędzia sądu okręgowego Przemysław Banasik,
- Dyrektorem SO Gdańsk był Zbigniew Lewandowski¹ (dalej: Dyrektor),
- Głównym Księgowym jednostki była ██████████

Kontrolerzy otrzymali od Wiceprezesa SO Gdańsk, na czas wykonywania czynności kontrolnych, imienne upoważnienia do przetwarzania danych osobowych wynikających z dokumentacji dotyczącej zakresu niniejszej kontroli.

Zgodnie z informacją zawartą w piśmie z dnia 19 kwietnia 2016 r. Zbigniewa Ziobro, Ministra Sprawiedliwości na podwyżki płac w sądownictwie dla asystentów sędziów, urzędników sądowych i pracowników na stanowiskach pomocniczych od 1 stycznia 2016 r. przeznaczono kwotę 147.664.000 zł, a przeciętna kwota podwyżki miała wynieść 350 zł na jeden etat. Przeciętne wynagrodzenie na jeden etat po uwzględnieniu podwyżek miało wynieść w każdej apelacji 3.777 zł, a w apelacji poznańskiej 3.907 zł. Zgodnie z informacją przekazaną w piśmie z 14 marca 2016 r.² podział ww. kwoty i zwiększenie wydatków na wynagrodzenia w poszczególnych apelacjach miały zostać poprzedzone wnikliwą analizą kształtowania się wynagrodzenia w poszczególnych grupach pracowniczych, a propozycja i przyjęte kryteria podziału zostały przedłożone pod rozwagę wszystkich partnerów społecznych i poddane społecznej ocenie na spotkaniu zorganizowanym w Ministerstwie Sprawiedliwości (dalej: MS) w dniu 16 lutego 2016 r. Rekomendacja związków zawodowych dotycząca podziału powyższych środków w celu wyrównania dysproporcji płacowych pomiędzy apelacjami została przyjęta i miała wpływ na ostateczny kształt rozstrzygnięcia o podziale. Prezesi i dyrektorzy sądów apelacyjnych zostali zobligowani do kontynuowania realizowanej polityki płacowej wobec pracowników sądów zatrudnionych na ww. stanowiskach, która w dłuższej perspektywie miała doprowadzić do racjonalizacji zatrudnienia oraz likwidacji dysproporcji płacowych w tych grupach między poszczególnymi szczeblami sądów i stanowiskami pracy o podobnym charakterze i obciążeniu pracą. Minister Sprawiedliwości zobowiązał również, by kryteria podziału powyższych środków na obszarze poszczególnych apelacji zostały ustalone po konsultacjach ze związkami zawodowymi.

¹ Sądem kieruje i reprezentuje go na zewnątrz prezes sądu, z wyjątkiem spraw należących do dyrektora sądu. Dyrektor realizuje zadania określone w *usp*, a w szczególności kieruje gospodarką finansową sądu. W badanym zakresie pracodawcą dla poszczególnych grup pracowniczych jest: Prezes SO Gdańsk dla asystentów sędziego oraz Dyrektor SO Gdańsk dla urzędników i innych pracowników.

² podpisanym z up. Ministra Sprawiedliwości przez Patryka Jakiego, Sekretarza Stanu - pismo znak DB-III-311-90/16.

Zgodnie z zaleceniami Ministra Sprawiedliwości przekazanymi pismami z 29 września 2015 r.³ z 14 marca 2016 r.⁴ i z 19 kwietnia 2016 r.⁵ w zakresie rozdysponowania, środków przeznaczonych na podwyższenie wynagrodzeń trzech badanych grup zawodowych w celu wyrównania dysproporcji płacowych w tych grupach zarówno pomiędzy apelacjami jak i między poszczególnymi szczeblami sądów i stanowiskami pracy o podobnym charakterze i obciążeniu pracą, kryteria podziału miały zostać ustalone po konsultacjach ze związkami zawodowymi.

Proces uzgodnień (podziału środków na zwiększenie wynagrodzeń) został przeprowadzony przez Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Gdańsku (dalej: Dyrektor SA) z reprezentującymi pracowników apelacji gdańskiej zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi na terenie całej apelacji. W dniu 28 kwietnia 2016 r. Dyrektor SA przedstawił wszystkim pracownikom sądów apelacji gdańskiej informacje na temat sposobu podziału dodatkowych środków przyznanych apelacji gdańskiej w 2016 r. na podwyższenie wynagrodzeń⁶. Informacja na temat podziału dodatkowych środków przyznanych apelacji gdańskiej w 2016 roku na wynagrodzenia została umieszczona też na stronie internetowej SA Gdańsk⁷. Jak wynika z *Informacji Dyrektora SA na temat sposobu podziału dodatkowych środków przyznanych apelacji gdańskiej w 2016 r. na wynagrodzenia*⁸, na podwyżki wynagrodzeń asystentów sędziów, urzędników sądowych i innych pracowników wszystkich sądów apelacji gdańskiej przyznano łącznie kwotę w wysokości 23.533.000 zł, w tym 1.179.024 zł decyzją Dyrektora SA z 22 kwietnia 2016 r., zostało przyznane SO Gdańsk.

Po otrzymaniu informacji w sprawie propozycji podziału przyznanych środków na podwyżki wynagrodzeń, pracownicy SO Gdańsk złożyli do MS skargę przekazaną pismem z 27 kwietnia 2016 r., w której zarzucono niewłaściwy podział środków przeznaczonych na podwyżki dla pracowników tegoż sądu.

[akta kontroli str. 1, 186-214]

³ podpisanym przez Borysa Budkę, Ministra Sprawiedliwości - pismo znak DB-III-311-205/15.

⁴ podpisanym z up. Ministra Sprawiedliwości przez Patryka Jakiego, Sekretarz Stanu - pismo znak DB-III-311-901/16.

⁵ podpisanym przez Zbigniewa Ziobro, Ministra Sprawiedliwości - pismo 19 kwietnia 2016 r.

⁶ pismo z 28 kwietnia 2016 r. skierowane do pracowników sądów apelacji gdańskiej.

⁷ <http://www.gdansk.sa.gov.pl/inne-ogloszenia-1/informacja-o-sposobie-podzialu-dodatkowych-srodkow-finansowych-w-kwocie-23533-tys-zl-13062016-r>

⁸ z 28 kwietnia 2016 r.

III. USTALENIA SZCZEGÓŁOWE

1. Przyjęty sposób rozdysponowania środków przeznaczonych w ustawie budżetowej na 2016 r. na podwyższenie wynagrodzeń asystentów sędziów, urzędników i innych pracowników.

Zasady wynagradzania wobec pracowników zatrudnionych na stanowiskach asystentów sędziów, urzędników i innych pracowników zostały określone w:

- rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 8 grudnia 2014 r. *w sprawie stanowisk i szczegółowych zasad wynagradzania urzędników i innych pracowników sądów i prokuratury oraz odbywania stażu urzędniczego*⁹,
- rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 1 czerwca 2016 r. *w sprawie wynagrodzenia zasadniczego asystentów sędziów*¹⁰,
- art. 155 § 9 ustawy z 27 lipca 2001 r. *Prawo o ustroju sądów powszechnych*¹¹ (dalej: *usp*)
- w pozostałym zakresie dotyczącym wynagradzania tej grupy zawodowej.

Ustalono, że w SO Gdańsk nie wprowadzono żadnych regulacji uszczegóławiających regulacje dotyczące polityki płacowej wobec pracowników zatrudnionych na stanowiskach asystentów sędziów, urzędników i innych pracowników.

Na podwyżki wynagrodzeń asystentów sędziów, urzędników sądowych i innych pracowników dla SO Gdańsk zostało przyznane 1.179.024 zł.

Potwierdzono, że przed dokonaniem podziału dodatkowej kwoty na wynagrodzenia dla trzech badanych grup zawodowych przyznanej SO Gdańsk odbyły się spotkania w dniach: 9, 12, 17, 19, 24 maja oraz 2, 10 i 13 czerwca 2016 r. z przedstawicielami związków zawodowych działających w SO Gdańsk¹², tj. Międzyzakładowej Organizacji Związkowej NSZZ „Solidarność” Pracowników Sądownictwa. Pierwsze spotkanie odbyło się w siedzibie SO w dniu 9 maja 2016 r. W spotkaniu uczestniczyli Dyrektor, kierownik oddziału kadr SO oraz przedstawiciele Międzyzakładowej Organizacji Związkowej NSZZ „Solidarność” Pracowników Sądownictwa. W trakcie kolejnych spotkań koordynatorzy poinformowali

⁹ Dz. U. z 2015 r., poz. 54.

¹⁰ Dz. U. z 2016 r., poz. 791.

¹¹ tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 133, z późn. zm.

¹² zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z 23 maja 1991 r. *o związkach zawodowych*¹³ (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 1881, z późn. zm.) na zasadach ustalonych odrębnymi przepisami związkom zawodowym przysługuje prawo prowadzenia rokowań zbiorowych oraz zawierania układów zbiorowych pracy, a także innych porozumień przewidzianych przepisami prawa pracy. Zgodnie z brzmieniem art. 38 § 1. ustawy *k.p.* o zamiarze wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony pracodawca zawiadamia na piśmie reprezentującą pracownika zakładową organizację związkową, podając przyczynę uzasadniającą rozwiązanie umowy. Ponadto zgodnie z art. 26¹ ust. 3 i 4 ustawy z 26 czerwca 1974 r. *Kodeks pracy* dalej: *k.p.* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1502, z późn. zm.), jeżeli dotychczasowy lub nowy pracodawca zamierza podjąć działania dotyczące warunków zatrudnienia pracowników, jest obowiązany do podjęcia negocjacji z zakładowymi organizacjami związkowymi w celu zawarcia porozumienia w tym zakresie.

Dyrektora SO o uzupełnieniu danych dotyczących wynagrodzeń pracowników, które otrzymali wcześniej w trybie informacji publicznej, wskazali na znaczące różnice podwyżek pomiędzy poszczególnymi grupami pracowników w SO. Wnioskowali również, żeby nie było tak znacznych dysproporcji w wynagrodzeniach poszczególnych grup zawodowych a jednocześnie, aby przedmiotowe środki w żadnej części nie były przeznaczone na pokrycie istniejących braków finansowych na wynagrodzenia. W opinii strony związkowej niepokojący był fakt, że dyktator proponował podwyżki również tym pracownikom, którzy już mają wysokie wynagrodzenia w stosunku do innych pracowników SO.

Dyrektor przedstawiając propozycję podziału środków podkreślał, że przy podziale kierował się naczelnymi zasadami: każdy pracownik powinien dostać podwyżkę, środki przeznaczone na wzrost wynagrodzeń powinny kształtować wynagrodzenia na minimalnych, wynegocjowanych wielkościach, minimalna kwota podwyżki dla każdego pracownika powinna wynosić 80 zł wynagrodzenia zasadniczego (około 100 zł) brutto. Strona związkowa prezentowała kolejne wątpliwości dotyczące propozycji podziału środków, wskazując, że środki na podwyżki powinny doprowadzić do zrównania wynagrodzeń na wszystkich stanowiskach. W trakcie kontroli, ustalano, że wszystkie spotkania w sprawie podziału środków były protokołowane, a protokoły zostały podpisane przez wszystkich uczestników. Ostatniego dnia konsultacji tj. 13 czerwca 2016 r. podpisano porozumienie pomiędzy stroną związkową a Dyrektorem.

Podkreślić w tym miejscu należy, że skarga pracowników SO Gdańsk wpłynęła do Kancelarii Głównej MS (4 maja 2016 r.¹³) znacznie przed zakończeniem procesu konsultacji pracodawcy z reprezentującymi pracowników zakładowymi organizacjami związkowymi oraz przed zawarciem pomiędzy pracodawcą a pracownikiem porozumień zmieniających umowę o pracę w sprawie zmiany wynagrodzenia.

Ostateczne kryteria podziału środków przyznanych SO Gdańsk przyjęte przez kierownictwo SA Gdańsk po konsultacjach ze związkami zawodowymi funkcjonującymi w Sądzie były następujące:

- kwota łączna do podziału 1.179.024 zł na cały rok,
- zwiększenie dotyczy wynagrodzenia zasadniczego - zgodnie z wytycznymi Ministra Sprawiedliwości oraz Dyrektora SA po „podwyżkach” średnie wynagrodzenie (wraz z wysługą lat, dodatkami funkcyjnymi oraz specjalnymi),
- zabezpieczenie środków dla asystentów do kwoty wynagrodzenia zasadniczego na poziomie 3.000 zł,

¹³ przekazanych do BKA pismem znak DB-III-051-3/16/15 z 27 czerwca 2016 r. (skarga z 27 kwietnia 2016 r.).

- zabezpieczenie środków dla urzędników (podziałem dodatkowych środków nie objęto pracowników opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów),

Stanowisko	Minimalne wynagrodzenie zasadnicze brutto	Uwagi
starszy sekretarz/inspektor	3.200 zł	przy założeniu, że wzrost wynagrodzenia zasadniczego do ww. progów będzie niższy niż 100 zł, przyjęto wzrost wynagrodzenia o 100 zł.
sekretarz/inspektor	2.700 zł	
pracownik na umowie na zastępstwo	2.100 zł	w przypadku pracowników nowo zatrudnianych i awansujących
stażysta na stażu urzędniczym	2.300 zł	
sekretarz/inspektor po zdaniu egzaminu urzędniczego	2.500 zł	

Pozostali urzędnicy mieli otrzymać podwyżkę 50 zł na wynagrodzeniu zasadniczym¹⁴.

- zabezpieczenie środków dla pracowników innych (obsługa)

Stanowisko	Minimalne wynagrodzenie zasadnicze brutto	Uwagi
sprzątaczką	1.900 zł	założono, że różnica w wysokości 50 zł zostanie wypłacona w ramach dodatków specjalnych
pozostała obsługa (w tym woźni)	2.050 zł	założono, że różnica w wysokości 50 zł zostanie wypłacona w ramach dodatków specjalnych
pracownik na umowie na zastępstwo	1.850 zł	w przypadku pracowników nowo zatrudnianych i awansujących

Pozostali inni pracownicy mieli otrzymać podwyżkę 80 zł na wynagrodzeniu zasadniczym¹⁵. W przypadku pozostałych pracowników, którzy zarabiają mniej niż 4.000 zł ich wynagrodzenie zasadnicze miało zostać zwiększone o kwotę 50 zł, zaś w przypadku pracowników, którzy zarabiają 4 tys. zł i powyżej, ich wynagrodzenia miały pozostać niezmienione,

- wzrostem wynagrodzeń mieli zostać objęci także pracownicy przebywający na zwolnieniach lekarskich oraz na urloпах macierzyńskich i wychowawczych (zabezpieczenie środków na wzrost ich wynagrodzeń po powrocie do pracy).

Jak wyjaśnił Dyrektor¹⁶, cyt. „Porozumienie wyczerpało otrzymany limit przyznanych środków. Dokonany podział zabezpiecza środki na wynagrodzenia w kwotach brutto dla wszystkich pracowników we wszystkich grupach objętych podwyżkami, w tym zabezpiecza środki na wynagrodzenia dla pracowników przebywających na urloпах macierzyńskich i wychowawczych oraz na etaty nieobsadzone na moment podpisania Porozumienia ze związkami zawodowymi”.

[akta kontroli str. 11-184]

¹⁴ protokół z 2 czerwca 2016 r.

¹⁵ protokół z 10/13 czerwca 2016 r.

¹⁶ podpisanym przez Zbigniewa. Lewandowskiego - pismo znak: D.O.70-2/16 z 18 sierpnia 2016 r.

2. Wykorzystanie środków przeznaczonych w ustawie budżetowej na 2016 r. na podwyższenie wynagrodzeń asystentów sędziów, urzędników i innych pracowników.

Ustawa budżetowa na rok 2016 z 25 lutego 2016 r.¹⁷ obowiązuje od 4 marca 2016 r. z mocą od 1 stycznia 2016 r.¹⁸ W 2016 r. apelacja gdańska, stosownie do przepisów ww. ustawy w ramach części 15 *Sądy Powszechne*, 15/04 *Sąd Apelacyjny Gdańsk*, działu 755 *Wymiar sprawiedliwości*, rozdziału 75502 *Jednostki sądownictwa powszechnego*, paragrafu 4010 *Wynagrodzenia osobowe pracowników* (dalej: paragraf 4010), otrzymała 257.449.000 zł, w tym m.in. 17.462.000 zł na wynagrodzenia asystentów sędziego, urzędników (bez specjalistów opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów), innych pracowników SO Gdańsk. Zgodnie z założeniami MS po podwyższeniu wynagrodzeń budżet w apelacji gdańskiej miał kształtować się na poziomie umożliwiającym osiągnięcie średniego wynagrodzenia w wysokości 3.777 zł tymczasem, budżet SO Gdańsk¹⁹ przed zmianą kształtował się na poziomie 17.462.000 zł²⁰ (uwzględniając wszelkie środki²¹ zabezpieczone w paragrafie 4010 wynikające z rozporządzenia Ministra Finansów z 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków

¹⁷ Dz. U. z 2016 poz. 278.

¹⁸ rządowy projekt ustawy budżetowej na rok 2016 Premier Ewy Kopacz wpłynął do Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej VII kadencji 30 września 2015 r. na druku nr 3988. Kolejny projekt ustawy został skierowany przez Premier Beatę Szydło do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej VIII kadencji 22 grudnia 2015 r. na druku Nr 146.

¹⁹ przesunięcia środków dla SO Gdańsk i SF Kościerzyna dokonano jedną decyzją Dyrektora SA znak PI.0301.3.16.2016 z 22 kwietnia 2016 r.

²⁰ 18.929.000 zł (439,75 etatów) w tym 17.462.000 zł SO Gdańsk (402,75 etatów) + 1.467.000 zł SF Kościerzyna (37 etatów).

²¹ wynagrodzenia osobowe, o których mowa w paragrafie 401, obejmują m.in. wynagrodzenia i inne świadczenia z tytułu pracy, wypłacane pracownikom - należne z tytułu istniejącego stosunku pracy. Wynagrodzenia osobowe obejmują w szczególności:

- wynagrodzenia zasadnicze w formie czasowej, akordowej, prowizyjnej i innej,
- dodatki za staż pracy oraz inne dodatki (dodatkowe wynagrodzenia) za szczególne właściwości pracy, szczególne kwalifikacje lub warunki pracy,
- premie i nagrody regulaminowe i uznaniowe,
- dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych,
- wynagrodzenia dodatkowe za prace wykonywane w ramach obowiązującego wymiaru czasu pracy, lecz niewynikające z zakresu czynności,
- wynagrodzenia za czynności przewidziane do wykonania poza normalnymi godzinami pracy w zakładzie lub w innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę (np. dyżury, pełnienie pogotowia domowego),
- dopłaty (dodatki) wyrównawcze (np. wyrównanie do wysokości kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów),
- wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy, wypłacane ze środków pracodawców (wynagrodzenia za urlopy wypoczynkowe i dla poratowania zdrowia, za czas niezdolności do pracy wskutek choroby, za czas przestoju niezawinionego przez pracownika i inne),
- nagrody jubileuszowe, odprawy rentowe i emerytalne, ekwiwalenty pieniężne za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i inne.

pochodzących ze źródeł zagranicznych²²), umożliwiając osiągnięcie średniego wynagrodzenia w wysokości 3.613,08 zł przy 402,75 etatach²³ (wraz z Dyrektorem).

Dodatkowe środki na wyrównanie i podwyżki wynagrodzeń w grupach pracowniczych objętych procesem wyrównania dysproporcji płacowych w wysokości 1.179.024 zł²⁴, jak już wcześniej wskazano zostały przyznane SO Gdańsk decyzją Dyrektora SA znak PI.0301.3.16.2016 z 22 kwietnia 2016 r.

Jednocześnie w piśmie Dyrektora SA z 25 kwietnia 2016 r. znak PI.0191.99.2016 skierowanym do dyrektorów sądów okręgowych, sądów rejonowych w obszarze apelacji gdańskiej wskazano, że cyt. „*Dokonany podział ww. środków na poziomie dysponenta II stopnia uwzględnia zasadę wyrównania średnich wynagrodzeń na etat pomiędzy sądami. Informuję, że środki zostaną przekazane na każdy sąd w postaci zbiorczej kwoty, bez podziału na grupy zawodowe (asystenci, urzędnicy, inni pracownicy). (...) Zwracam również uwagę, że powstały, w wyniku dokonanych zmian, przekazanych decyzją budżetową załączoną do niniejszego pisma, plan finansowy w § 4010 łącznie w grupach urzędników, asystentów i innych pracowników obejmuje kwoty brutto, tj. wszystkie składniki wynagrodzenia. (...) Zgodnie z Państwa wnioskami (...) nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne zostaną wyłączone z planów finansowych sądów i przeniesione na poziom Sądu Apelacyjnego*”.

Przed rozpoczęciem podziału dodatkowych środków na poziomie SA Gdańsk założono, że zatrudnienie w grupach pracowniczych objętych procesem wyrównania dysproporcji płacowych, tj. asystentów sędziów, urzędników i innych pracowników SO Gdańsk kształtowało się na poziomie 406 etatów, w tym: 398 osób zatrudnionych na 396 i $\frac{3}{4}$ etatu²⁵ oraz wakat na 9 i $\frac{1}{4}$ etatach. Ustalono, że decyzją Dyrektora SA znak PI.0301.3.16.2016 z 22 kwietnia 2016 r. przyznano SO Gdańsk dodatkowe środki na ww. cel w wysokości 1.179.024 zł²⁶.

²² w tym SO Gdańsk 214.368 zł i SF Kościerzyna 19.008 zł.

²³ 442 etaty, w tym SO Gdańsk 402,75 etaty + SF Kościerzyna 37 etatów.

²⁴ decyzja na 1.344.048 zł w tym 1.179.024 zł SO Gdańsk + 165.024 zł SF Kościerzyna.

²⁵ część na niepełnych etatach (4 osoby na $\frac{1}{2}$ etatu, 1 osoba na $\frac{3}{4}$ etatu i 1 na $\frac{1}{4}$ etatu).

²⁶ 242 zł x 406 etatów x 12 m-cy (szacunek przyjęty przez SA Gdańsk dla podziału przyznanej apelacji kwoty 23.533.000 zł).

Grupy pracownicze	Ustawa budżetowa 2016	Plan 2016			Dodatkowe środki		Plan po zm. (bez dyr.)
		stan na 29.02.2016 r. (bez dyr.)	wyrównanie do 1600 ^(*) i do 1.850 zł – obsługa	wyrównanie do 3.019 zł – urzędnicy	I etap wyrównanie do 3.400 bez dyr.	II etap podwyżka 242 zł (bez dyr.)	
ASYSTENCI	2.966.000	2.966.000	0	0	0	238.128 ²⁷	
URZĘDNIICY	13.376.000	13.510.508 (13.380.908)	0	0	0	811.668 ²⁸ (808.764)	18.862.532 (18.730.028)
INNI	1.120.000	1.179.000 -59.00 ²⁹	^(*) 15.000 13.000	0	0	129.228 ³⁰	
razem	17.462.000	17.596.508 (17.466.908)	28.000	0	0	1.179.024 (1.176.120)	18.862.532 (18.730.028)

Zatem po otrzymaniu dodatkowych środków budżet SO Gdańsk w tym zakresie ukształtował się na poziomie 18.353.576 zł³¹ (pomijając wyodrębnione środki na nagrody jubileuszowe³² oraz odprawy emerytalne³³), umożliwiając osiągnięcie średniego wynagrodzenia w wysokości 3.750,99 zł przy 407,75³⁴ etatach (wraz z Dyrektorem).

Faktycznie podwyżką w SO Gdańsk zostało objętych 340 pracowników (zatrudnionych na 338 i ½ etatu) z wszystkich zatrudnionych na dzień podpisania Porozumienia ze związkami, tj. 13 czerwca 2016 r. (oraz zabezpieczono środki na wakat – 9 etatów).

Potwierdzono, że kryteria, jakie zostały przyjęte przy podziale środków wynikały z zasad uzgodnionych z organizacjami związkowymi. Biorąc pod uwagę zalecenia Ministra Sprawiedliwości, uwzględniając wskazania Dyrektora SA oraz postulaty organizacji związkowych dokonano podziału dodatkowej kwoty przyznanej SO Gdańsk na wynagrodzenia dla trzech grup zawodowych. Ponadto w tym samym czasie ze środków własnych prowadzony był w SO Gdańsk proces włączania dodatków (mających charakter stały) do wynagrodzeń zasadniczych. Łącznie zmiany wynagrodzeń we wszystkich badanych grupach pracowniczych na moment zawierania porozumień z pracownikami (czerwiec 2016 r.) kształtowały się następująco:

- 58.843,50 zł miesięczna różnica wynagrodzeń zasadniczych (706.122,00 zł szacowana roczna),
- 8.257,87 zł miesięczna różnica dodatków stażowych (99.094,44 zł szacowana roczna),
- 67.101,37 zł miesięczna różnica brutto (805.216,44 zł szacowana roczna),

w tym w poszczególnych grupach pracowniczych:

²⁷ 242 zł x 82 etaty x 12 m-cy.

²⁸ 242 zł x 279,5 etatów x 12 m-cy, w tym 232.320 zł urzędnicy oddziały (242 zł x 80 etatów x 12 m-cy) i 579.348 zł urzędnicy – wydziały (242 zł x 199,5 etatów x 12 m-cy).

²⁹ nie objęto pracowników opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów.

³⁰ 242 zł x 44,5 etatów x 12 m-cy.

³¹ 17.462.000 zł + dodatkowe środki (1.179.024 zł) – środki na nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne (odpowiednio kwoty 214.368 zł i 73.080 zł).

³² decyzją Dyrektora SA z 22 kwietnia 2016 r. środki w wysokości na 233.376 zł (w tym 214.368 zł SO Gdańsk + 19.008 zł SF Kościerzyna) zostały przeniesione na poziom SA Gdańsk.

³³ decyzją Dyrektora SA z 22 kwietnia 2016 r. środki w wysokości na 79.560 zł (w tym 73.080 zł SO Gdańsk + 6.480 zł SF Kościerzyna) zostały przeniesione na poziom SA Gdańsk.

³⁴ 442 etaty w tym: 407,75 etaty SO Gdańsk + 34,25 etatów SF Kościerzyna.

- **asystenci** w tym asystenci sędziego i starsi asystenci sędziego (81 etatów, w tym 2 na ½ etatu)

Wynagrodzenie zasadn.	NOWE wynagrodzenie zas.	Różnica wynagrodzenia zas.
269.612,00 zł	284.592,50 zł ³⁵	14.980,50 zł
Kwota dod. staż.	NOWA kwota dod. staż.	Różnica dodatek stażowy
19.235,54 zł	21.557,30 zł	2.321,76 zł
Brutto razem	NOWE brutto razem	Różnica brutto
288.847,54 zł	306.149,80 zł	17.302,26 zł

Ustalono, że założeniem wyjściowym było, że w grupie asystentów sędziego wynagrodzenie zasadnicze nie może być niższe niż 3.000 zł. Zaznaczyć należy, że na dzień przyznania podwyżek żadna z osób nie miała niższego wynagrodzenia zasadniczego niż 3.100 zł na pełen etat.

Wszystkim zatrudnionym 77 osobom (na 76 etatach) podniesiono wynagrodzenia oraz zabezpieczono środki na 2 etaty (wakat). W opinii kontrolujących przyjęte kryteria nie w pełni zapewniły spełnienie celu podwyżek, czyli wyrównania dysproporcji w zarobkach asystentów gdyż przyznane podwyżki nie spowodowały, że tabela płac w tej grupie zawodowej została „spłaszczona”, a dysproporcje w tej grupie tylko nieznacznie się zmniejszyły³⁶. A mianowicie, w przypadku asystenta sędziego wynagrodzenie zasadnicze przed zmianą kształtowało się na poziomie 3.100 zł - 4.028 zł, zaś po zmianie 3.300 zł - 4.110 zł, natomiast na stanowisku starszego asystent sędziego było 3.356 zł obecnie 3.725 zł.

- **urzednicy** w tym: dyrektor sądu okręgowego, audytor wewnętrzny, główny księgowy, zastępca głównego księgowego, księgowy, administrator systemu informatycznego, archiwista, główny specjalista ds. socjalnych, główny specjalista ds. systemów informatycznych, informatyk, inspektor, inspektor ds. biurowości, inspektor ds. obronnych, pełnomocnik ds. ochrony informacji niejawnych, sekretarz sądowy, specjalista ds. inwestycji i remontów, specjalista ds. BHP, starszy inspektor, starszy inspektor ds. biurowości, starszy sekretarz sądowy, stażysta (281 etatów).

Wynagrodzenie zasadn.	NOWE wynagrodzenie zas.	Różnica wynagrodzenia zas.
891.968,00 zł	931.040,00 zł	39.072,00 zł
Kwota dod. staż.	NOWA kwota dod. staż.	Różnica dodatek stażowy
133.676,00 zł	138.798,25 zł	5.122,25 zł
Dod. funkc. (bez zmian)		
54 950,68 zł		
Brutto razem	NOWE brutto razem	Różnica brutto
1.080.594,68 zł	1.124.788,93 zł	44.194,25 zł

³⁵ podwyżki w wysokości wynagrodzenia zasadniczego wyniosły: 41 zł – 1 osoba (½ etatu); 69 zł – 37 osób; 169 zł – 13 osób; 184 zł – 1 osoba (½ etatu); 200 zł – 5 osób; 325 zł – 5 osób; 369 zł – 20 osób.

³⁶ z uwagi na obszerność danych, informacja w tym zakresie została zawarta w odrębnej notatce z 11 października 2016 r.

Ustalono, że 41 osób (zatrudnionych na 39 i ¼ etatu), których wynagrodzenia zasadnicze kształtowały się powyżej 4.000 zł nie otrzymały podwyżek. Ponadto podwyżek nie dostało 13 stażystów (13 etatów), których wynagrodzenia zasadnicze kształtowały się na poziomie 1.725 zł, 2.300 zł i 2.800 zł nie otrzymały podwyżek. Wynagrodzenia podniesiono 224 zatrudnionym osobom (na 224 i ½ etatu) oraz zabezpieczono środki na wakaty – 2 etaty. Stwierdzono, że zgodnie z postulatami organizacji związkowych n.w. stanowiska nie zostały objęte przedmiotową podwyżką: dyrektor sądu okręgowego, audytor wewnętrzny, główny księgowy, zastępca głównego księgowego, specjalista ds. inwestycji i remontów, główny specjalista ds. socjalnych, inspektor ds. obronnych, pełnomocnik ds. ochrony informacji niejawnych, administrator systemu informatycznego, główny specjalista ds. systemów informatycznych, inspektor ds. obronnych.

W opinii kontrolujących również w tej grupie pracowników przyjęte kryteria nie w pełni zapewniły spełnienie celu podwyżek, czyli wyrównania dysproporcji w zarobkach starszych inspektorów, inspektorów, starszych sekretarzy sądowych, sekretarzy sądowych, gdyż przyznane podwyżki nie spowodowały, że tabela płac w tej grupie zawodowej została „spłaszczona”, a dysproporcje tylko nieznacznie się zmniejszyły³⁷. Przykładowo, w przypadku inspektora wynagrodzenie zasadnicze przed zmianą kształtowało się na poziomie 2.123 zł – 4.200 zł, zaś po zmianie 2.700 zł – 4.200 zł, natomiast na stanowisku sekretarza sądowego było 2.100 zł – 3.300 zł, obecnie 2.700 zł – 3.350 zł.

- **pracownicy inni** – obsługa, w tym kierowca, robotnik gospodarczy, sekretarka, sprzątaczką, woźny sądowy (44 etaty).

Wynagrodzenie zasadn.	NOWE wynagrodzenie zas.	Różnica wynagrodzenia zas.
90.507,50 zł	95.298,50 zł ³⁸	4.791,00 zł
Kwota dod. staż.	NOWA kwota dod. staż.	Różnica dodatek stażowy
14.702,59 zł	15.516,45 zł	813,86 zł
Dod. funk. (bez zmian)		
585,52 zł		
Brutto razem	NOWE brutto razem	Różnica brutto
105.795,61 zł	111.400,47 zł	5.604,86 zł

Wynagrodzenia podniesiono 39 zatrudnionym osobom (na 39 etatach) oraz zabezpieczono środki na wakaty – 2 etaty. Ustalono, że w tej grupie, 3 osoby (sekretarki) będące pracownikami opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów, nie otrzymały

³⁷ z uwagi na obszerność danych, informacja w tym zakresie została zawarta w odrębnej notatce z 11 października 2016 r.

³⁸ podwyżki w wysokości wynagrodzenia zasadniczego wyniosły: 50 zł – 13 osób; 80 zł – 13 osób; 162 zł – 1 osoba; 182 zł – 1 osoba; 200 zł – 12 osób; 367 zł – 1 osoba.

podwyżek, co było zgodne z dyspozycją kierownictwa SA Gdańsk. Jednakże, również w przypadku tej grupy pracowników, w opinii kontrolujących przyjęte kryteria nie w pełni zapewniły spełnienie celu podwyżek czyli wyrównania dysproporcji w zarobkach sekretarek gdyż przyznane podwyżki nie spowodowały, że tabela płac w tej grupie zawodowej została „spłaszczona”, a dysproporcje tylko nieznacznie się zmniejszyły³⁹.

Podwyższenie wynagrodzeń wiązało się z obowiązkiem zmiany umów o pracę. Zmiany zawartych umów o pracę w SO Gdańsk dokonano w formie ugodowej, tj. porozumieniem pomiędzy pracodawcą a pracownikiem. Porozumienia zmieniające umowę o pracę (warunki płacy) zostały sporządzone 14 czerwca 2016 r. i podpisane w tym samym dniu przez Prezesa SO Gdańsk w przypadku asystentów lub Dyrektora w przypadku urzędników i innych pracowników. W 1 przypadku na 21 objętych próbą dokument podpisany jest przez pracownika 16 czerwca 2016 r.

Jednocześnie ustalono, że w związku z dostarczeniem pracownikom SO Gdańsk porozumień zmieniających warunki płacy nie wpłynął żaden pozew. Jak wyjaśnił Dyrektor⁴⁰, cyt. „Do dnia dzisiejszego do Sądu Okręgowego w Gdańsku nie wpłynęło żadne zawiadomienie o sporze w sprawach płacowych związanych z podwyżkami wynagrodzeń”.

W treści 21, objętych badaną próbą, porozumień zmieniających umowę o pracę odnośnie do warunków płacy, wskazano że podwyżki przyznano w dniu 14 czerwca 2016 r. z mocą wsteczną (od 1 stycznia 2016 r.). W badanym zakresie (na próbie) nie stwierdzono:

- przypadków dokonania podwyżek osobom nieuprawnionym,
- by należne zobowiązania w zakresie wynagrodzeń przekraczały limity określone w planie finansowym jednostki.

SA Gdańsk dotychczas dokonał przelewu środków dla SO Gdańsk i SF Kościerzyna w łącznej wys. 590.642,27 zł⁴¹ (miesięczna wartość wzrostu wynagrodzeń 77.328 zł, w tym SO Gdańsk 67.101,37 zł). Jak wyjaśnił Dyrektor⁴², cyt. „Wypłata wynagrodzeń po podwyżce wraz z wyrównaniem od stycznia 2016 r. nastąpiła w dniu 27 czerwca 2016 r. Miesięczna wypłata środków na wynagrodzenia z §4010 zawsze jest różna od kwoty brutto wynikającej z podpisanych przez Sąd umów o pracę. Wynika to z faktu przebywania pracowników na zwolnieniach lekarskich, urloпах macierzyńskich i wychowawczych oraz nieobsadzonych w danym miesiącu etatach. Jest to źródło powstawania tzw. oszczędności przeznaczonych na

³⁹ z uwagi na obszerność danych, informacja w tym zakresie została zawarta w odrębnej notatce z 11 października 2016 r.

⁴⁰ podpisanym przez Zbigniewa. Lewandowskiego - pismo znak D.O.70-2/16 z 10 sierpnia 2016 r.

⁴¹ w tym: 24 maja 2016 r. 51.248,00 zł, 27 czerwca 2016 r. 402.470,00 zł, 24 czerwca 2016 r. 10.250,00 zł, 8 lipca 2016 r. 49.183,07 zł, 11 lipca 2016 r. 163,20 zł, 25 lipca 2016 r. 77.328,00 zł.

⁴² podpisanym przez Zbigniewa. Lewandowskiego - pismo znak D.O.70-2/16 z 18 sierpnia 2016 r.

wypłatę nieobligatoryjnych części wynagrodzeń tj. nagród i dodatków specjalnych. Z tych środków będą także wypłacane pracownikom dodatki specjalne wynikające z zawartego Porozumienia ze związkami zawodowymi. Wyliczenie tzw. oszczędności, a w nich udziału środków z puli 1.179.024,- złotych jest w praktyce niemożliwe, ponieważ ich wysokość (oszczędności) jest uzależniona od wielu zmiennych, których wartość z góry jest nieznana (możliwe są jedynie szacunki na podstawie danych historycznych), dlatego że składają się na nie czynniki losowe – zwolnienia lekarskie z tytułu chorób i ciąż oraz wynagrodzenia za urlopy macierzyńskie i wychowawcze nieobciążające §4010. Natomiast w planie finansowym Sądu muszą być zabezpieczone środki w wysokości zakładającej całoroczną obecność każdego pracownika. Dokonany podział środków to zabezpiecza”. Uwzględniając powyższe, faktycznie na koniec roku średnia wynagrodzeń w badanej grupie pracowników będzie jednak inna od ww. wskazanej. Co potwierdza, również treść pisma Dyrektora⁴³, cyt. „Sąd Okręgowy w Gdańsku otrzymał na wyrównanie i podwyższenie wynagrodzeń kwotę 1.179.024,- złotych. Kwota ta obejmowała wszystkie składowe wynagrodzenia (...) została podzielona (...) 706.400,0 złotych została przeznaczona na pokrycie niedoborów wynagrodzeń w grupie asystentów sędziego (524.000,- złotych) i innych pracowników (182.400,- złotych). (...) Po uzupełnieniu niedoboru na wyrównanie i podwyższenie wynagrodzeń pozostała kwota 472.624,- złotych. Uzupełnienie w/w niedoborów spowodowało, że w grupie urzędników (łącznie oddziały i wydziały) została uwolniona kwota 332.592,- złotych przeznaczona dotychczas na pokrycie niedoborów w grupie asystentów sędziego (200.000,- złotych) i innych pracowników (ok. 132.316,- złotych). Niedobory były pokrywane w wartościach netto tj. niedobory do faktycznej obsady etatów. Kwota ta została przeznaczona na wyrównanie i podwyższenie wynagrodzeń i doliczona do kwoty 472.624,- złotych. Tak więc łącznie na wyrównanie i podwyższenie wynagrodzeń została przeznaczona kwota 805.216,- złotych. Z tej kwoty 706.122,- złotych zostało przeznaczony na wynagrodzenia zasadnicze, a pozostała kwota tj. 99.094,- złotych na dodatki z tytułu wysługi lat.”

Z powyższego wynika, że przydzielone SO Gdańsk środki 18.353.576 zł na wynagrodzenia badanych pracowniczych grup zawodowych muszą pokryć cały budżet sądu na wynagrodzenia tych grup w roku 2016, tym samym dodatkowe środki w wysokości 1.179.024 zł nie zostały przeznaczone stricte na podwyższenie wynagrodzeń zasadniczych. Ustalono, że, pierwotny budżet SO Gdańsk przeznaczony na wynagrodzenia został ograniczony, mimo, że nie można wyeliminować wynagrodzeń z budżetu jednostki, gdyż uposażenia wobec osób uprawnionych mają charakter obowiązkowy.

⁴³ podpisanym przez Zbigniewa. Lewandowskiego - pismo znak D.O.70-2/16 z 18 sierpnia 2016 r.

Zauważyć należy, że powyższe skutkowało tym, że środki finansowe, które miały być wydatkowane na podwyżki wynagrodzeń zostały w części przeznaczone na inny cel, tj. ponad 300 tys. zł⁴⁴ (z 1.179.024 zł), które powinny zostać wydatkowane na podwyżki wynagrodzeń asystenta sędziego, urzędników oraz innych pracowników SO została przeznaczona niezgodnie z wytycznymi i intencją pism kierownictwa MS.

[akta kontroli str. 11-214]

IV. OGÓLNA OCENA

W wyniku przeprowadzenia kontroli i analizy dokumentacji dotyczącej przyjętego w SO Gdańsk sposobu rozdysponowania oraz wykorzystania środków przeznaczonych w ustawie budżetowej na 2016 r. na podwyższenie wynagrodzeń asystentów sędziów, urzędników i innych pracowników sądów - obszar oceniono negatywnie, z uwagi na:

- a) przeznaczenie przedmiotowych środków zarówno na podwyżki oraz (ponad 370 tys. zł) na:
 - przeznaczenie przedmiotowych środków zarówno na podwyżki, jak i na wynagrodzenia podstawowe oraz częściowo (ponad 300 tys. zł) na:
 - uzupełnienie niedoborów środków na wynagrodzenia w planie finansowym SO,
 - zabezpieczenie wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zgodnie z § 2 ust. 4 pkt 8 rozporządzenia Ministra Finansów z 2 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2016⁴⁵ wydatki przeznaczone na wpłaty na PFRON, o których mowa w art. 21 ustawy z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁴⁶ nie powinny być planowane,
 - przeniesienie części środków na poziom SA środków (na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne).

Część środków na podwyżki (ponad 31%) nie została na nie przeznaczona i tym samym została wydatkowana niezgodnie z wytycznymi i intencją pism kierownictwa MS,

- b) to, że przyjęte kryteria nie w pełni zapewniły spełnienie celu podwyżek, czyli wyrównania dysproporcji w zarobkach badanych pracowniczych grup zawodowych, gdyż przyznane podwyżki nie spowodowały, że tabele płac w badanych grupach zostały „spłaszczone”, a dysproporcje tylko nieznacznie się zmniejszyły.

⁴⁴ co potwierdza treść pisma znak D.O.70-2/16 z 18 sierpnia 2016 r. (1.179.024 zł - 805.216 zł).

⁴⁵ Dz. U. z 2015 r., poz. 955

⁴⁶ Dz. U. z 2010 r., Nr 214, poz. 104 z późn. zm.

Jednocześnie nie wniesiono zastrzeżeń do prowadzonego procesu konsultacji pracodawcy z reprezentującymi pracowników zakładowymi organizacjami związkowymi.

Na tym czynności kontrolne zakończono.

W związku z powyższym wnosi się o podjęcie działań mających na celu zapobieżenie w przyszłości wydatkowania środków finansowych niezgodnie z wytycznymi i intencją pism kierownictwa MS.

Stosownie do § 30 ust. 3 pkt. 1 i 2 komunikatu Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowych wytycznych w zakresie kontroli zarządczej dla działu administracji rządowej – sprawiedliwość dotyczących przeprowadzania kontroli działalności administracyjnej sądów powszechnych⁴⁷, proszę o przekazanie, w terminie do dnia 2 czerwca 2017 r. pisemnej informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z § 31 wyżej przywołanego komunikatu od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Kierownik komórki ds. kontroli

ZASTĘPCA DYREKTORA
Biura Kontroli i Audytu Wewnętrznego

11.05.2017.

(data i podpis) *Jakub Jamka*

Sporządzono w trzech egzemplarzach:

1. Prezes SO Gdańsk, Przemysław Banasik,
2. Dyrektor SO Gdańsk, Zbigniew Lewandowski,
3. Wydział Kontroli Biura Kontroli i Audytu Wewnętrznego w Ministerstwie Sprawiedliwości – a/a.

⁴⁷ Dz. Urz. Min. Sprawiedl. z 2015 r., poz. 236

